

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la

Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la

Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.

Epistolele nefrancate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Instalarea P. S. Sale

Episcopului Ioan I. Papp.

Completăm cele publicate în numărul trecut al ziarului nostru despre actul de instalare a P. S. Sale episcopului Ioan de la Arad, comunicând cetitorilor textul vorbirii rostite din partea P. S. Sale în catedrala din Arad, — drept program al activității ce va desvolta în noua demnitate, — cum și literile gramatei metropolitane, despre alegerea, întărirea și hirotonirea P. S. Sale întru episcop pentru diecesa Aradului.

Incepem cu

Gramata metropolită,

care e de următorul cuprins:

Nr. 148 Metr.

Anul 1903.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe în Transilvania, și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, cavalier al ordinului „Coroana de fer clasă II”, și proprietariu „Crucea cea mari a ordinului Francisc Iosif I”.

Facem cunoscut tuturor, căroră se cuvine, că după ce Christos adevăratul Dumnezeu, cela ce în chipul limbilor de foc a trimis din ceru pe preasântul duh preste sântii sei învățăcei și apostoli, — a așezat prin lege în sânta sa biserică graduri și tagme superioare, alegând aceleiași sânta biserici apostoli, episcopi și păstori, de la cari îndreptătorii bisericii lui Dumnezeu și păstori turmei lui Christos, până în ziua de astăzi, prin primire unul de la altul se făcără demai a fi părtași acelor daruri și dăruiri; și după ce prin încredințarea din viață a fericitului episcop Iosif Goldiș din eparchia Aradului, aceeași eparchia scutită de Dumnezeu, a rămas fără arhipăstoriu; ear’ oficiul Nostru metropolitan, care după Dumnezeu îl avem de la sânta noastră biserică cu preagrațioasă voia a Maiestății Sale cesare și apostolice-regie pentru Românii greco-orientali din Ungaria și Transilvania, poștește de la Noi a Ne îngrijii pentru eparchiile metropoliei Noștre și a le da acelora episcopi prin alegerea persónelor iubitoare de Dumnezeu, demne și îmbrăcate cu însușirile, ce se recer la purtarea jugului evangelic, ca așa drept se se îndrepteze cuvântul adevărului lui Dumnezeu:

Noi având în vedere votul reprezentanților clerului și poporului din eparchia vacantă a Aradului, pronunțat în sinodul aceleiași eparchii la 30 Ianuarie a. c., și făcând în partea acesta cercetare cu amănuntul în sinodul nostru arhieresc la 25 Februarie a. c. — am aflat, că alesul aceluiași cler și popor, iubitor de Dumnezeu protosinel mai apoi archimandrit Ioan Ignatie Papp, recomandat prin tăria lui în credința ortodoxă și în legea sântei noastre biserici răsăritene, prin activitatea lui în oficiile sale de până acum și prin viață onestă, fiind Noi încredințați și despre neclătită lui credință și supunere către Maiestatea Sa cesară și apostolice-regiă Francisc Iosif I., către preafalta casă domnitore, precum și către constituțiunea și legile patriei, — este cualificat pentru promovare la demnitatea de episcop al eparchiei Aradului, și după ce alegerea lui de episcop al acestei eparchii fu preagrațios întărită de Maiestatea Sa cesară și apostolice-regiă cu preafalta rezoluțiune din 27 Martie nou a. c., Noi pe același iubitor de Dumnezeu, archimandrit Ioan Ignatie Papp, prin puterea dată nouă de la Dumnezeu, cu împreună-lucrarea preasântului frate în Christos, a iubitorului de Dumnezeu episcop al eparchiei Caransebeșului Nicolae Popea, chiamând darul preasântului duh, în ziua de astăzi, în bise-

rica Noastră metropolitană din Sibiu, l’am chirotonit de arhieru și l’am instituit de episcop al Aradului și al tuturor orașelor și satelor, cari se țin acum, sau se vor țin în viitoriu de scaunul episcopesc al Aradului; primind de la dñsul profesiunea credinței și apromisiunile date în scris și cu cuvântul în fața bisericii, și sperând forte, că acelea toate le va țină nevătămate, și va observa și către Umilința Noastră ascultarea cuvenită după ordinea canonică.

Despre toate acestea dar’ emitem și dăm la mâna numitului nou-chirotonit episcop Ioan Ignatie Papp Gramata acesta a Noastră, ca document despre aceea, că prin darul preasântului duh, care toate le împlinește, dñsul este învâscut cu demnitatea arhierescă și cu iurisdicțiune episcopescă în eparchia Aradului, având dar și putere de a pune după prescripțiile sântei noastre biserici răsăritene cetitori, cantori, ipodiaconi, diaconi, presbiteri și protopresbiteri la bisericele eparchiei Aradului, eventual egumeni și archimandriți la mănăstirile acestei eparchii după rëndul ierarhic din provincia Noastră metropolitană, și a face în eparchia sa toate celea ce lui ca unui episcop se cuvin, spre edificarea spirituală a turmei sale; recomandăm de-odată tuturor celor de statul preoteșc și întregului popor ortodox din eparchia Aradului, precum și din alte părți ale provinciei Noștre metropolitane: ca pe același mai sus numit episcop de atare se-l cunoscă și respecteze, ear’ deosebi cei din eparchia Aradului se i-se plece cu totă voia, se-i arete în toate supunere și ascultare ca fii suflatești, privindu-l și venerându-l întru toate ca pe episcopul, învățătorul și păstoriul lor, care este următoriu sântilor apostoli ai lui Iisus Christos Mântuitorului, căruia se cuvine totă mărirea, onorea și închinăciunea întru toți vecii.

S’a dat în reședința Noastră arhieriscopescă metropolitană din Sibiu, la 23 April, anul Domnului 1903.

Ioan Metianu m. p.

Vorbirea P. Sale episcopului Ioan.

În numele Tatălui și al Fiului și al sântului duh.

„Și eu pururea cu tine, ținutu-m’ai de mâna drepte mele și întru sfatul Tău m’ai povățuit și cu mărirea m’ai primit.” (Ps. 72 v. 23 și 24.)

Preacuvioșe dle mandatar metropolitan! Iubiții mei fii suflatești!

Pe basa alegerii și întăririi mele de episcop, învrednicindu-mă și eu a primi preasfântul dar al arhieriei și acum prin actul introducerii îndeplinite deodată cu gramata metropolitană, dându-mi-se și iurisdicțiunea canonică preste diecesa Aradului cu întregul ei teritor de astăzi, cu credința în Dumnezeu m’am apropiat și cu dragoste către sântă biserică lui stau lângă acest scaun de cea mai înaltă distincțiune pentru un servitor al altarului Domnului.

Dar’ mai nainte de a urca treptele și a mă așeza în acest scaun, în simțul meu de mulțămintă pentru bunătatea nemărginită a lui Dumnezeu către nēmum omenesc, în simțul meu de grațitudine și umilință pentru deosebita grație dumnezeiască revărsată asupra mea, și în conștiința puținătății mele față cu atotputernicia lui Dumnezeu, către Tine Dōmne al puterilor, al păcii și al iubirei îmi ridic ochii minții și ai inimii mele și mă întreb cu Psalmistul: „Cine e Dumnezeu mare ca Dumnezeu nostru” (Ps. 76 v. 14) și tot cu Psalmistul răspund: „Tu ești Dumnezeu carele faci minuni” (v. 15); și sub impresiunea acestui moment de emoțiune suflatească nu pot înăduși

esclamarea: „Mare ești Dōmne și minunate sunt lucrurile Tale și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!”

Tu, Dōmne al bunătății, care vezi inimile și rărunții fie-căruia, vezi și credința și smerenia mea; Tu toate le ști și ști și aceea, că eu în conștiința neajunsurilor mele personale și în abnegațiunea ce mi am impus, nu am rîvnit nici după mărirea trecătoare, nici după demnități înalte, și dacă totuși am ajuns la trepta arhieriei, numai Ție am să Ți mulțămesc, căci Tu m’ai chiamat și mai ales dintră aleșii Ței, și numai Tu m’ai făcut pe mine Ție vas ales prin darul Tău cel sânt și după cum zice despre Sine Apostolul nēmurilor în cartea către Galateni cap. 1 v. 15: „ear’ când bine a voit Dumnezeu, cel-ce m’a ales pe mine din pântecul maicii mele și m’a chiamat prin darul său”, așa pot zice și eu, că numai Tu Dōmne, care ai fost scutul și spriginitoriul părinților mei, Tu ai fost și ocrotitoriul și apărătoriul vieții mele, și precum m’ai adus dintru neînță la ființă, m’ai și trecut nevătănat prin valurile viforose ale vieții și acum când a venit plinirea vremii, Tu însu-Ți după voința Ta preafaltă, prin sfatul Tău cel prea mare și cu înțelepciunea Ta cea negrăită m’ai ales și ridicat la acasta demnitate rezervată pentru plăcuții Ței, și astfel se nu ’mi fie a mă lăuda, de cât în crucea Domnului, când mă folosesc de cuvintele aceluia Psalmist: „Și eu pururea cu Tine, ținutu-m’ai de mâna drepte mele și întru sfatul Tău m’ai povățuit și cu mărirea m’ai primit”. Ps. 72 v. 23 și 24.

Pătruns de acestea și alte asemenea cugătări evlavioșe, condus de sentimentul umilinței și al mulțămitei către Dumnezeu și de sentimentul recunoștinței și al grațitudinii către toți factorii, cari au concurs și au promovat înaintarea mea, *urc acum treptele și mă așez în acest scaun* spre semn vedit, că prin acesta ca episcop instituit canoniceste am luat în mână conducerea diecesei, precum cărmaciul ia în mâinile sale conducerea corăbiei.

Și când o fac acesta nu pot perde din vedere, că precum din sinul poporului m’am ridicat, pentru popor sunt și pus în acest scaun, precum am fost puși și toți ierarhii bisericii după cum ne învață și marele apostol al ginților în cartea către Evrei cap. 5 v. 1, „că tot arhierul, care se ia din omeni, pentru omeni se pune spre celea dumnezeiești, ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate”, dar’ tocmai că dintră omeni sunt luat și pentru omeni sunt pus și eu, nu voiui perde din vedere, că serviciul l’am început de la trepta cea mai inferioară, și încrederea superiorității mele și încrederea reprezentanței clerului și a poporului credincios m’au înaintat tot treptat până ce am ajuns la acasta demnitate rezervată pentru prea pușini muritori; dar’ tocmai de aceea nu voiui perde din vedere, că toiagul acesta ca simbol al păstoririi nu ’mi este dat ca să bat, ci ca să apăr turma, ear’ acasta mantauă care împodobește umerii și corpul meu, îmi este și ’mi va rămână simbolul obligămintului de a aduna și a cuprinde în brațe părintești pe toți credincioșii, și a ocroti sub scutul meu toate instituțiunile religioșe morale și culturale ale bisericii, în tocmai cum găina ocrotește și încălzește puii sub aripile ei de mamă.

Iată dar’ programa, care știu că o așteptați de la mine în momentul ocupării scaunului arhieresc.

Și conștiu de datorințele și de drepturile mele, sunt conștiu și de raportul duhovnicesc, care în mod natural s’a încheiat întră mine și diecesă la actul alegerii mele de episcop, precum conștiu sunt și de legătura sântă, care s’a întărit și sigilat întră mine și întră clerul și poporul credincios din epar-

chia Aradului, prin actul hirotonirei mele întru episcop și prin actul întroducerii mele în acest scaun.

De după acasta legătură duhovnicescă devenind eu vouă părinte, ear’ voi mie fii suflatești, sub raportul acestei legături nici nu aș putea da altă espreșiune simțului conștiinței mele de datorință, de cât să rog cu osărdie pe Domnul puterilor, cu cuvintele Psalmistului: „Poruncește Dumnezeu puterii Tale, întărește acasta carea ai făcut întră noi”. Ps. 67 v. 29, — întărește Dōmne legătura sântă, raportul de părinte și fii, întărește dragostea bisericii spre mine și a mea spre biserică Ta, ear’ prin biserică Ta spre fiii mei suflatești și spre tot sufletul creștinesc, ca astfel căldura credinței noastre să fie plină de duhul sânt, de acel dar dumnezeesc, care încălzește inimile spre bine, și care ca și razele sōrelui străbate și prin încuietorile ușilor ferecate și prin vizuniile pământului, și ca atare înveșește natura, dă bolnavilor speranță de viață, celor închiși nădejde de scăpare și asigură fericire tuturor, cari cred în puterea preasfinte Treimi; dar’ trebuie să mă rog Domnului și cu cuvintele sântului apostol și evangelist Ioan, de la cap. 17 v. 11: „Părinte sânt! pe cari i-ai dat mie păzește-i întru numele Tău, ca să fie una precum și noi”.

Și când ca arhieru pronunț aceste cuvinte ca o dorință ferbinte a sufletului meu, sunt convins că ele corespund și dorinței sufletului vostru, și astfel acum când din înălțimea acestei poziții arunc privirea mea asupra voastră, sub impresiunea legăturii sante dintră noi și în conștiința datorinței la care sunt chiamat, ochii inimii și ai sufletului meu nu pot rămână în cadrul îngust al păreților acestei sante biserici, ci ei percurg teritoriul întregii diecese de la răsărit până la apus, și de la mēzăzi la mēzânopte, și făcând acasta revistă cum face păstoriul conștiu, revista staulului turmei sale, am înaintea ochilor tabloul adevărat al stării diecesei mele.

În acest tablou ca și într-o oglindă vîd cu ochii liberi atât partea netedă, cât și cea grunțuroasă a stărilor din diecesă; vîd și fața și dosul lucrurilor, vîd cât este de mult secerișul, vîd numărul secerătorilor precum și zelul și interesarea lor de muncă în economia Domnului, cu un cuvânt vîd atât lipsele și trebuințele din afară, cât și neajunsurile din centru.

Îmi vîd frumoasă și sublimă misiune de a stărui și a lucra de-o parte pentru dezvoltarea și întărirea simțului religios și pentru ridicarea culturii intelectuale și a vieții morale, dar’ vîd de altă parte și datorința de a îmbina darul cu rugăciunea, mila cu adevărul, pacea cu dragostea, ca astfel să împac ceriul cu pământul, pe om cu Dumnezeu.

Și când le iau aceste de problema conducerii și activității mele, am în vedere nu numai interesele bisericii, ci am în vedere și interesele binepricepute ale iubitei noastre patrii comune, pentru-că convins sunt, că religiositatea, moralitatea și cultura intelectuală tocmai așa sunt baza de esistență a credincioșilor ca și a cetățenilor, a patriei ca și a bisericii.

Cultivarea credinței neclătite și a alipirei omagiale față de Înaltul Tron al Maiestății Sale, pregrașiosului nostru Împărat și Rege apostolic, respectul și supunerea față de Înaltul Guvern și față de legile țării mi-o impune nu numai poziția mea, ci ni-o impune însăși biserică noastră conform enunțiațiunei sântului evangelist Mateiu la cap. 22 v. 21. „Dați cele ce sunt ale împăratului împăratului și cele ce sunt alui Dumnezeu lui Dumnezeu”, nu altcum ni-se impune și prin

cuvintele marelui apostol Pavel în cartea cătră Romani cap. 13, v. 9. „Tot sufletul se se supună stăpânilor celor mai înalte, pentru-că nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu... Dați tuturor ceea ce sunt cu datorie, celui cu dajde dajde și celui cu cinste cinste”. Dar împlinirea acestor datorințe a fost și o virtute a străbunilor noștri și ea ni-se impune și nouă întocmai precum ni-se impune și întreținerea bunelor relații cu conaționalii și confesionalii noștri precum și cu credincioșii altor confesii cu cari Dumnezeu ne-a așezat pe acest pământ al iubitei noastre patrie comune, și cu cari împreună conlucrăm și chemați suntem a conlucra pentru susținerea ordinii morale și pentru întărirea dragostei întru legătura păcii în biserică și în societate.

Deci intențiunile și datorințele mele nu sunt și nu pot fi altele de cât promovarea intereselor binepricepute ale bisericii și ale patriei noastre în spiritul evangheliei, al păcii și al dragostei creștine, și de acest duh al bisericii lui Christos, al binelui comun, doresc și voiu lucra să se inspire și tinerimea din școle, același duh să se propage și în biserică, ca pentru-ca astfel să se poată afla loc și în viața socială.

Intru realizarea tuturor acestor dorințe însă eu prevăd și greutățile ce pot obveni, dar bun este Domnul. Lupta cu greutățile a fost sôrtea bisericii noastre de la începutul întemeierii ei prin Iisus Christos, dar greutățile nu au să mă împedecă în modul meu de cugetare și acțiune spre realizarea programei mele de mai sus, pentru-că credința în Dumnezeu și dragostea cătră învățăturile lui sfinte au îmbărbătat pe protopărinții noștri la lupta de rezistență și de apărare și i-a întărit în speranța învingerii, contra tuturor momelilor, încercărilor și ispitelor vieții, și cu aceste două talismane, ca cu arme puternice luptând ei, au și eșit învingători, ne-au mântuit și ni-au predat biserica moștenire neîntinată, nespurcată și fără prihană, întocmai precum au primit-o de la apostolii Domnului. Deci inspirându-ne și noi de puterea acestor două virtuți creștine, cu înlesnire vom lupta și noi contra ispitelor și greutăților vieții, pentru-că unde lucrăm dragostea, isvorește pacea, ear unde aceste două daruri află locaș curat în inimile credincioșilor, greutățile dispar, cum dispăre roua dinaintea razelor soarelui.

Dar realizarea tuturor eu o fac și trebuie să o fac pendentă de la lucrarea sistematică și armonică a întregului organism din care e compusă biserica noastră, și de la sprijinul călduros al tuturor factorilor chemați a promova interesele bisericii, pentru-că nici după natura fizică a firei omenești, nici după forma de guvernare a bisericii noastre, fără ajutorul acestui organism nici eu nici altă persoană, fie aceea ori și care, nu se poate angaja cu speranță de rezultat la luptă cu greutățile provenitoare din diferite părți.

Preacuvioase D-le Mandatur!

Mulțămindu-ți de buna voință și osteneala ce ai manifestat și la această ocaziune întru interesul comun al diecesei noastre, Te rog să duci înalt Preasfințitului nostru stăpân, Dlui arhiepiscop și metropolit mulțămirea mea purcșă din inimă și espreșiunea stimei și reverinței mele, cu adausul: că precum îmi susțin dreptul a apăra interesele eparchiei mele, îmi recunosc și datorința de al sprijini în toate acțiunile cari tind la promovarea intereselor generale ale bisericii.

Sprijinit însă cu căldura dragostei din partea celor chemați, sperez a lupta cu o înlesnire și cu rezultat vizibil pe toate liniile și spre acest scop și în această direcțiune cer angajamentul tuturor credincioșilor, sprijinul și ajutorul tuturor organelor, cărora li-s-a dat vre-un rol în viața noastră socială și în corporațiunile noastre bisericesti.

După toate acestea închinându-mă Ție cu umilință, Dômne al puterilor, și rugând cu sfântul evangelist: „Să păzești întru numele Țeu, pe cari ia-i dat mie”. Te rog cu David: „inimă curată zidește întru mine Dumnezeule și cu duh stăpânitor mă întărește”. Tu Dumnezeu milei și al îndurărilor, care cu înțelepciunea Ta negrăită conduci destinele indivizilor și ale popoarelor și cu bunătatea Ta cea nemărginită faci cu noi după blândețele Tale, fă și cu mine semn spre bine, și precum prin unul născut Fiul Țeu ai trimis pe pământ pace și înțelegere omeni bunăvoire, întărește-mă și pe mine întru frica Ta, ca cu ajutorul

Țeu cel sfânt, deodată cu suirea mea pe acest scaun să se întrupeze și să se întărească și în această dieceasă dragostea creștină și bunăînțelegerea într-o toți fiii bisericii și cetățenii patriei, ca și prin această să se premărească preasfințit numele Țeu, al Tatălui și al Fiului și al sfântului Duh. Amin.

Conferențele învățătoarești.

Cercul Mediaș.

(Fine.)

După deschiderea conferinței s'a constatat că sunt prezenți: 25 învățători dintr-o 35 din acest cerc. Conferința alege apoi notariu pe S. Cheșan, ear verificatori pe F. Necșu și A. Cheșan.

S'au prezentat elaboratele:

1. „Primele deprinderi de stil în școala populară”, de G. Suciu, inv. în Buzd, care temă s'a pus la ordinea zilei în ședința de după amiază, aceeași zi.

2. „Aerul”, prelegere practică din fizică, de Z. Harhoiu, inv. în Ațel.

3. Tractarea poeziei „Vestitorii primăverii”, prelegere practică, de A. Cheșan, inv. în Frâna.

După ce s'au prezentat încă unele esibite și s'au ales comisiunile de reviziune și alegerea temelor pentru conferința proxima, s'a încheiat ședința I.

În ședința de după amiază s'a cetit și desbătut desfășurările disertației: „Primele deprinderi de stil în școala populară”, de G. Suciu, inv. în Buzd. Autorul însă nu a fost de față, deore-ce comitetul parochial nu i-a votat diurnele, ce-i compet, ca să poată veni la conferință.

Nu cunoștem cauza acestei proceduri, dar lucrul e regretabil. Noi știm, că vinovat chiar să fie un învățător, mașineria are să meargă! Alt cum nu suferă numai rotula, care e împedecată în funcțiunea sa, ci suferă organizația, suferă întreg aparatul constituțional al școlei și bisericii noastre. Ear pentru un comitet parochial, în frunte cu parochul seu, nu e act de bărbăție sau onoare, a observa atare ținută față de subalternul seu. Mai curînd e dovadă de îngustimea priceperii ofiului ce au în biserică. Omenii noștri însă ar trebui să știe că școlile noastre confesionale nu sunt încredințate conducerii autorităților parochiale pentru-ca să-și exercieze atari slăbiciuni, ruinătoare pentru puterea noastră de viață, ce se cuprinde în cultura poporului.

Vinovat dacă este un învățătoriu — zicem în genere — să se caute sanarea pe calea sa legală, dar să nu se împedecă mașineria în mersul seu. Deore-ce paguba, de comun după asemenea demersuri, nu se mai poate repara, nici scusa.

Repetăm însă, că nu cunoștem de aproape afacerea. Forul competent va constata. Pentru noi e dureros și numai a arăta simptomul ca atare, căci nu e bine când se ivește, și singura noastră dorință ar fi îndreptarea scăderii, ca să nu suferă școala.

Și revenim.

În absența autorului, confer. în sed. I. a predat elaboratul dlui inv. F. Albu, pentru studiere și cetire în plenul ședinței.

Din cuprinsul elaboratului conferința a putut constata cu mulțămire, că autorul s'a pus pe punctul de vedere, ce azi intonează știința pedagogiei relativ la prestarea limbii materne în școala populară. Că „scopul limbii materne în școala populară nu este cunoșterea părților vorbirii și a formelor gramaticale, precum cred unii, ci acestea toate servesc numai ca mijloace ajutătoare pentru însușirea îndemânării de a exprima corect gândurile și simțimintele, cu graiul și în scris”. Pentru aceea se cer tot mai temeinice deprinderi de stil și ortografie, și nu vor mai precum-peni formalisările vestede de declinări, conjugări etc.

Comisariul consistorial a și sulevat, că în România d. e., unde se îngrijește învățământul limbii materne cu adevărată căldură, au mers atât de departe în această privință, în cât în planul de învățămînt al școlilor populare (acolo: primare) au eliminat cu totul: declinările, conjugările și părțile invariabile, rămânând să se dea în viitorul mai multă înțelegere cetirei, analizei, compunerilor și exercițiului ortografiei.

Adevărat că acesta reformă, întemeiată pe exigențele psihologiei, resp. pedagogiei de astăzi, va surprinde pedantismul gramaticilor noștri de pe aici, și de la Arad cu deosebire. Dar va veni timpul și aci este, când pentru cei neorientați nici o scusă nu va mai pute fi. — Spiritul timpului dă înainte și nu așteptă pe cei-ce zăbovesc. A noastră e datorința să-l înțelegem și să ne acomodăm.

În fața acesteia observăm, că ni-a venit bine să vedem, că în sinodul archidieceșan din acest an s'a intonat reforma învățământului în secțiunea teologică din seminarul „Andreian”. Aaugem însă, că în această privință tot atât de ardetore e trebuința și pentru secțiunea pedagogică. Și mai mult încă relativ la planul de învățământ pentru școlile noastre populare, ceea-ce s'a intonat tot în colonele acestui ziaru cu adevărată pătundere și deplină dreptate și prin dl V. Gan, protopopul din Muntii-apuseni.

Și ear să revenim după constatările acestea, ce se impun imperios.

În legătură cu desfășurările elaboratului amintit, și pe baza desbaterilor urmate într-o membrii și comisariul conferinței, s'au fixat unele puncte de orientare cu privire la deprinderile ortografiei și stilisării. Dintr-o acestea vom înșira unele aci, pentru eventuală generalizare. Întău cu privire la ortografie.

I. Deprinderile ortografice se încep deodată cu învățatul cetitului, când învățătorul neîntrerupt are să facă atent elevul:

a) la pronunție clară, limpede și corectă;

b) la modul cum este scris cutare cuvânt, simplu sau compus, usând mereu și de tablă în acest scop.

II. În deprinderile ortografice la locul al II-lea urmăz: copierea, din cele percurse la exercițiile de cetire și analiză. Întău cuvinte singuratică, apoi ziceri întregi. Dar să nu-și pregete învățătorul a atrage neîntrerupt atenția elevilor prealabil la modul: cum este scris cutare cuvânt, sau cum este a se scrie! Și în cât numai se pôte totdeauna elevii înșiși să eșecute sub conducerea învățătorului aceste orientări prealabile.

III. La locul al 3-lea urmăză dictatul, întâi ziceri singuratică, mai târziu și partii mai lungi. Dar totdeauna cu prealabila îndrumare a elevilor: cum au să scrie! Abia mai târziu numai se dictază fără a-i face atenție anticipativ la erorile, ce pot urma. Acesta pentru a i controla întru cât și-au însușit îndemânarea recerută.

IV. La locul al 4-lea urmăză într-o exercițiile ortografice: descrierea din memorie.

După aceste deprinderi cât mai temeinice, urmăză gruparea și sistemizarea conștientă a regulilor ortografice, ce s'au observat și studiat la osebite ocazii pe cale inductivă. Dar să nu ne închipuim, că în cadrele acestor reguli vom putea tesui toate cuvintele fără excepție. Nu. Pentru-că ortografia nu se întemeiază numai pe pronunție și etimologie, ci adese-ori și pe gustul particular, am putea zice pe caprițiile scriitorului. Adecă în ortografie nu totdeauna logica e normativă, ci și obiceiul și convenția.

Pentru aceea se și susține, că ortografia aparține mai mult tehnicii de cât rațiunii. Din care motiv au să premeargă întâi deprinderile mecanice, resp. tehnice (sus schitate), apoi gruparea sau sistemizarea conștientă a regulilor ortografice.

S'au fixat apoi unele norme de orientare cu privire la exercițiul stilisării.

S'a constatat anume, că începutul deprinderii în stilisare, faprice se săvârșeste când elevul se deprinde a îmbina cuvintele, a le aduce în relație logică unele cu altele, la formarea zicerilor variate pentru esprima conținutului spiritului seu. Că stilisarea în ultima analiză nu e altceva de cât: compunere de propoziții. Îndemânarea însă în această compunere, atârna de la mulți factori. Atârna de la bogăția cuprinsului sufletesc, de la puterea logice și dibăcia ortografică a individului, etc.

Dreptaceea deprinderea stilisării nu e afacere exclusivă a școlei. Ea începe de odată cu învățământul limbii materne și atârna totdeauna de la împrejurările în cari trăește elevul. În școală se amplifică neîntrerupt, prin opera cetitului, analizei, memorisării, etc.

La locul întâi deci însușirile înăscute, moștenite, apoi influința împrejurărilor date, vin în considerare.

S'a constatat mai departe, că puterea și abilitatea stilisării stă în bogăția de espreșiuni de care dispune stilisatorul. Prin urmare cel mai însemnat moment pentru învățământul stilisării este: însușirea multor espreșiuni alese și asocierea lor multiplă din partea elevului.

Să începem deci învățământul stilisării prin culegerea de espreșiuni alese și cuprindătoare, care lucrare se va continua cât ține durata învățământului, din clasele începătoare până la învățământul propriu al stilisticeii. Chiamarea stilisticeii va fi apoi să sistemizeze și să facă conștientă elevilor procedura stilisării practicate până aci, ca să pôte elevii continua independent mai departe.

În esență: stilisarea e compunere și asociere de propoziții. S'a accentuat deci, că forța lucrului e: să deprindem elevii în compunerea de ziceri. În acest scop însă, învățătorul are să facă la început pe tovarășul de muncă al elevului. Să nu-și pregete a se coborî la elevii sei, ca să concipieze, să stilizeze cu ei împreună în școală. Și anumit despre subiecte despre cari elevii pot ave cugetele lor, ca să nu fie constrinși a descrie în mod indiferent cugetele învățătorului, ci ale lor proprii, prin ce li-se deșteptă interesul din mulțămirea lucrării săvârșite.

D. e. să stilizeze învățătorul însuși împreună cu elevii: conținutul unei istoriote, cunoscută deja bine elevilor. Și să procedă din propoziție în propoziție, compunându-le prin comună-lucrare cu elevii. Adecă elevii vor compune și înșira toate posibilele ziceri și espreșiuni, cu privire la subiectul ales, ear învățătorul va alege dintr-o acestea pe cele mai bune și mai corespunzătoare și le va descrie prin elevi în fir logic.

S'a observat în conferință (de dl inv. N. Nătescu), că aceste deprinderi stilare ar fi consult să se tacă prin descrierea obiectelor cunoscute deja elevilor, d. e. din școală.

Conferința însă, din considerare, că în cuprinsul narațiunii e dat și firul logic al ideilor, la ce nisum a deprinde elevii prin stilisare, a stăruit pentru narațiune în usul acestor exerciții stilare. Ear din dragostea, ce observăm că arată elevii din frageda vîrstă față de povești sau narațiuni, tot aceea putem deduce, că în adevăr narațiunea e mai potrivită pentru aceste deprinderi, de cât descrierea.

Cu procedura amintită e a se continua apoi, până ajungem la învățământul propriu al stilisticeii, lăsând însă din zi în zi tot mai larg teren pentru independența elevului. Așa că de la un timp învățătorul să se pôte retrage cu totul, lăsând să se manifeste deplin individualitatea și originalitatea elevului, atât în concepțiune cât și în espreșiune și eșecutivă.

După fixarea acestor puncte de orientare, relativ la primele deprinderi de stil în școala populară, și după a 2-a cetire a elaboratului, conferința a acceptat principiile desfășurate și a însărcinat autorul să presinte proximele conferințe, în firul acelor principii, un șir întreg de prelegeri practice cu privire la deprinderile de stil pentru desp. II, III și IV din școala populară.

Cu acestea ședința a II-a s'a încheiat. Pentru ședința a III-a a doua zi la 8 ore, s'au pus la ordinea zilei prelegerile practice, cu elevii de la școala noastră din Mediaș.

În ședința 3-a, dimineața de la 8—9 și 9—10 ore, s'au ținut două prelegeri practice. Prima: „Aerul”, din fizică, de inv. Z. Harhoiu, a doua: Tractarea poeziei „Vestitorii primăverii”, de inv. A. Cheșan.

Terminându-se prelegerile, elevii au fost trimiși, ear asupra prelegerilor s'a deschis desbatere, la care au luat parte inv.: A. Cheșan, F. Necșu, N. Nătescu, T. Libeg, F. Albu, G. Filip, Sever Cheșan și comisariul consistorial.

Pe baza desbaterilor conferința a constatat:

Ad. I. Autorul n'a urmat la predare întru toate conform metodelor mai nouă, nici nu a desvoltat clar și intuitiv experimentul, prin care era să arete: elementele constitutive ale aerului (oxigen, nitrogen). În urma acesteia elevii nu au dovedit interes în decursul prelegerii și nu au putut să-și formeze noțiuni clare despre elementele din cari e compus aerul și despre însușirile acelor.

S'a observat și lipsă de precisiune în întrebările adresate elevilor, din care motiv și răspunsurile primite erau nesigure.

S'a recomandat deci prelegătorului să procedă mai sistematic la predare și după treptele metodice. Mai întâi să instruiască însușirile externe ale acestui corp gazos, apoi să treacă la analiza părților lui constitutive, pe baza experimentului.

Pe lângă asemenea observări colegiale, s'a luat act de elaboratul prezentat.

Aici însă trebuie să observăm, că recușitele de învățământ absolut necesare — cum e și pentru experimentul amintit — lipsesc cu desăvârșire din școlile noastre populare. Și lipsa acestora împiedică nespun de mult progresul real al învățământului.

Măcar experimentele fizice și chimice formeză cel mai sigur mijloc pentru luminarea poporului asupra celor mai indispensabile legi ale naturii, cu cari el se întâlnește la tot pasul în economia sa. Și numai astfel e dat să-l putem scoate din rătăcirea multor credințe deșarte, ce stau ca un zid nestrăbătut într-un el și civilizație.

Altceum din acest incident s'au dat unele înviațiuni, în parte s'a și arătat de comisarul consistorial, cum s'ar pute învățătorul provede cu minimalul posibil, pentru cele mai indispensabile experimente fizice și chimice.

Credem de altă parte, că în această privință centrul ar fi mai chemat a veni în ajutorul școlilor noastre, întâi de toate prin o pregătire cât mai amplă a învățătorilor în seminariile noastre.

Ad II. S'a observat prelegătorului, că ar fi copiat prelegerea sa practică, după un model publicat în „*Folia pedagogică*” din Sibiu.

Acestei observări s'a reflectat cu drept cuvânt, că în cât privește firul metodic al lecției, prelegătorul s'a orientat după modelul amintit. Și nici că se putea altceum, de ore-ce metodele de învățământ și modelele de acest fel, pentru aceea se scriu și se publică, pentru ca învățătorii să le urmeze în activitatea lor didactică.

În cât privește însă dezvoltarea cuprinsului poeziei și predarea ei, prelegătorul a desfășurat-o independent și cu pricepere, după principiile metodice, ce s'au statorit în conferința precedentă din Mediaș și s'au publicat și în acest ziar: nr. 52—1902.

S'a îndemnat deci prelegătorul, ca să continue a se perfecționa în această direcțiune, căci progres se poate deja constata într-o prelegerea sa din anul trecut și cea prezentă. Ear' isvôrele de cari se va folosi la atari lucrări, să le indice, căci acesta e o dovadă numai de sirguință și studiu serios.

Fiind prelegerea bună, conferința a luat act de ea cu mulțămire și a recomandat prelegătorului a lua în posibilă considerare observările făcute.

Cu acestea ședința 3-a s'a încheiat.

În ședința a 4-a și cea din urmă (d. a.), s'a primit planul orelor de învățământ compus de inv. din loc, dl F. Necza, și s'au distribuit temele pentru conferința proximă, precum urmază:

1. „*Sarea*”, prelegere practică pe baza cărții de cetire, pentru despărțământul II, — prelegător: *Filon Albu*, învățător în Curciu.

2. „*Intuiția și numirea obiectelor din școlă cu elevii începători*”, prelegeri practice, — prelegător: *Filon Necza*, învățător în Mediaș.

3. „*Numirea obiectelor din școlă*”, prelegeri practice din limba magiară pentru despărțământul II, — prelegător: *Emil Să-mărghitan*, învățător în Cetatea-de-baltă.

4. „*Predarea adiectivului, pe baza unei piese din cartea de cetire*”, prelegere practică din limba magiară, pentru despărțământul III, — prelegător: *Teodor Libeg*, învățător în Șoimușul-rom.

5. „*Causele analfabetismului în sinul poporului român*” etc. s'a dat spre elaborare dlor: *Ioan Neamt*, învățător în Fărău; *Teodor Oprean*, învățător în Laslăul-român și *George Filip*, învățător în Șilea-magiară.

6. „*Cum poate cineva înainta în avere și învățatură?*”, prelegere practică după a III-a carte de cetire de I. Popescu, — prelegător: *Nicolau Nătescu*, învățător în Agârbiciu.

În legătură cu causele analfabetismului, temă designată de Ven. Consistoriu, s'au ridicat și plângeri de unii învățători, că în acest cerc sunt și casuri de neregularitate, în ce privește solvarea salariului învățătoresc. Noi apelăm către autoritățile competente, în interesul școlii, să nu se abată de la obligămên-

tul oficiului lor. Căci interese de ordin superior reclamă grabnică aplanare.

Pentru conferințele viitoare din acest cerc s'a făcut propunere să se țină câteodată și în Cetatea-de-baltă. Dar majoritatea covârșitoare a învățătorilor s'a pronunțat pentru Mediaș, cel mai firesc centru pentru toți membrii din acest cerc.

Cu acestea s'au încheiat lucrările conferinței din acest an. Comisarul consistorial în cuvinte calde și-a luat rămas bun de la învățători cu urări de bine pentru școlă română, ear' domnul protopop R. Mircea a mulțămît în numele conferinței pentru activitatea desfășurată.

Coresp.

NOUTĂȚI

Reuniunea română de muzică din Sibiu își va ține concertul Luni în 12/25 Maiu a. c. în sala de la „Unicum”. Bilete se vînd în ziua concertului de la orele 11—1 în „Musikverein” și sîra la cassă. Prețul locurilor: loc de ședere 2 cor.; de stat 1 cor.; pentru studenți 40 fil. Loge à 5 persoane 10 cor. — Membrii reuniunii au bilet gratuit. Prenotări primește cassariul Duminecă 11/24 Maiu de la orele 2—3 p. m. în Cassina română (Baierg. I.) pe lângă taxa à loge 2 cor. și primele două rînduri à 40 fil.

Advocați noi. Zilele acestea Dr. Titu Mălaeu și-a deschis cancelaria advocațională în Biserica-Albă, ear' Dr. Victor Porușiu în Cluj.

Adunare învățătorescă. Membrii ordinari, fondatori și ajutători ai despărțământului învățătoresc din tractul protopresbiterial gr. or. al Lugojului, vor ține a doua adunare de despărțământ, Jo în 29 Maiu și Vineri în 30 Maiu c. st. vechiu, în comunele Hodoș și Herendești.

Post de medic. Cu termin până la 28 Maiu st. n. e publicat concurs la postul de medic comunal în Chinez (Knéz) din comitatul Timiș, dotat cu 1200 corône salariu, 200 corône bani de cuartir, și taxele pentru cercetarea bolnavilor. Comuna are 1800 locuitori români, 1400 germani și 140 sîrbi. Alegerea se va face în 30 Maiu. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Szépe László în Vinga.

Cel mai tînăr rege. Duminecă a împlinit etatea de 17 ani regele *Alfonso XIII.* al Spaniei. Aniversarul acesta a fost serbat cu mari festivități, deosebi în Madrid, capitala țerii.

Pentru aspiranții la facerea examenului de calificățiune învățătoresc. Cererile pentru admnere la esamenul de calificățiune învățătoresc din termenul 9 Iunie nou a. c. sunt defectuos instruite la următorii candidați: Ioan Manica, lipsește testimoniu școlar, Aurelia Săvoiu asemenea, Iosif L du, lipsește cartea de botez, Eugeniu Crăciun, lipsește testimoniu de serviciu, Ioan Stănăsă, testimoniu școlar și absolutoriu pedagogic sunt numai în copie, Nicolau Stoica, absolutoriu pedagogic e în copie, Ilie Aleman, lipsește testimoniu școlar, Ilie Bunea nu are absolutoriu pedagogic, Ioan Cristea nu are testimoniu școlar, Acsente Moșoiu nu are testimoniu despre serviciu continuu de la absolvarea cursului, Ioanichiu Șovrea nu are testimoniu școlar, Ioan Biji nu are carte de botez, testimoniu școlar și absolutoriu pedagogic, Ioan Coman, nu are testimoniu școlar, ear' absolutoriul pedagogic e în copie, Mateiu Alexandru nu are testimoniu școlar.

Dacă până în 15 Maiu nu vor fi delaturate acele defecte, cererile vor fi respinse.

Părneli în biserică. În biserică „Belle-Ville” din Paris s'a întemplat Duminecă o scandalosă păruelă într-o „libercugătătorie” (trancmasoni) și într-o credințioasă biserică r. catolice. A nume: cardinalul Richard, arhiepiscop de Paris, dase o pastorală, prin care îndemna preoțimea și turma credincioasă, să facă rugăciuni către Preacurata Fecioră, ca să ajute bisericii față cu prigonirile din partea guvernului. Duminecă avea să fie publicată această pastorală, față cu care „luminatii” se hotărîseră „să demonstreze”, mergînd în acest scop la biserică și ei. Când preotul, în firul unei predice a voit să publice pastorală, francmasonii au început să-i strige cuvinte de ocară. Publicul celalalt însă, care voia să asculte pe preotul, s'a năpustit asupra lor cu pumnii și cu bastoanele, încingîndu-se astfel o păruelă ca în birturi într-o bețivăni. A trebuit să întrevină poliția, care a arestat apoi vîro cincizeci de „demonstranți”.

Primiri în școlă de cadeți artilleriști. La începutul anului școlar 1903—1904 vor fi primiți în cursul I la școlă de cadeți artilleriști din Viena și la cea din Traiskirchen (lângă Baden în Austria-inferioară) de tot 150 elevi. Vor fi primiți tineri de 14—17 ani, cari vor fi absolvați 4 clase medii, cu succes cel puțin „bun”. Calculul „nesuficient” din latină și greacă nu se ia în considerare. Didactul e: pentru fiii ai căror părinți aparțin armatei active 24 corône pe an; pentru fiii ai căror părinți sunt ofițeri în rezervă ori afară de serviciu, ofițianți de stat, de curte ori civili, 180 corône; ear' pentru ceilalți e 300 corône. Aspiranții sîrabi, cari produc testimoniu de cl. IV. cu caleul general „eminent” și vor face cu succes eminent esamenul de primire, cât timp vor raporta succes eminent și în studiile cursurilor școlii, vor avé să solvîscă didactul numai de 24 corône la an. Cererile de primire sunt a se trimite direct comandai școlii de cadeți artilleriști (Viena X/2) până la 15 August st. n., avînd să fie indicat în petițiune, că la care dintr- cele două școle amintite mai sus dorește aspirantul să fie primit. Informațiuni mai detaiate dă broșura „Condițiunile de primire în școlile ces. și reg. de cadeți”, care se poate procura, pe preț de 40 fileri, de la comanda ori-cărei școle de cadeți.

Conspirație contra țarului. Cum se raportează din *Varșovia* pe baza unor știri sosite acolo de la Petersburg, marea revistă de primăvară a armatei rusești a fost amănăată pe timp nedeterminat, din cauză că poliția declarase că nu pôte garanta de siguranța vieții țarului. Amănunte în chesie lipsesc; se vorbește însă, că s'ar fi dat de urmele unei mari conspirațiuni contra țarului.

Cerșitorii și prințul. Mare-ducele Luxemburgului petrece la Abbazia deja de la începutul primăverii. Cu ocaziunea eșirii la preumblare miluia zilnic pe un cerșitoriu bătrîn, care postat în apropierea portului saluta reverențios pe ducele, ori de câte-ori îl vedea apropiindu-se. Săptămîna trecută cerșitorul nu mai era la postul seu, nici prima, nici a doua zi. Ducele a știruit de sôrtea protegiatului seu și a aflat că a murit bietul și că tocmai în ziua aceea are să i-se facă înmormîntarea. Imediat ducele a comandat o eunună, pe care însuși a depus-o pe cosciugul cerșitorului, însoțindu-l până la mormînt, ear' pentru orfanii rîposatului a depus la primărie o sumă considerabilă.

Leproși în Ungaria. Din Árokszállás se dă veste înfiorătoare, că într-o țigani din Árokszállás și Bükkösd s'a ivit lepra, bola care și în Sfînta Scriptură e prezentată ca una dintr- cele mai înfiorătoare. În cât ar fi adevărată știrea, bola are deja sôrte multe victime.

Tragedia unei familii. În satul Les-Binges (nu departe de Paris) s'a întemplat săptămîna trecută o înfiorătoare tragedie. A nume: soția unui econom, după-ce belise un ied în prezența copiilor sei, a plecat în vecinii să împrumute o căldare. În absența ei copilașul mai mărșor a luat cuțitul înău de sîngele iedului și imitînd ceea-ce veduse că a făcut mamă-sa cu iedul, a junghiat pe frățiorul seu de doi ani, care dormia în leagăn, și l'a tăiat tot bucăți. Când s'a reîntors a casă femeia și a vădut grozăvenia comisă de copil, au cuprins-o accese de nebușie furi-bundă și luînd de gât pe copilul ucigaș l'a ridicat în aer și l'a sgîlțit pîn l'a sugrumat. Linștindu-se apoi, și vîdînd că pe lângă nenorocirea cauzată de neștiința copilului a mai adaugat încă și ea una, încă și mai criminală, a luat cuțitul fatal și se sinucidă. În această însă au împiedecat-o vecinii, cari se adunaseră la țipetele și vîicărările ei după copilașul măcelărit. A rămas însă nebușă de tot. Cătră sêră sosind din cîmp bărbatul și aflînd despre grozava nenorocire, și-a tăiat gâtul cu un briciu și a murit.

Din Sânt-Andree primim învitate la concertul și reprezentațiunea declamatorică-teatrală ce o vor aranja elevii școlii centrale, în localul școlii din Sânt Andree, Duminecă, în 24 Maiu st. n. 1903. Începutul la 7¹/₂ ore sêra. Venitul curat e destinat pentru înfințarea unei biblioteci școlare. Suprasolvirile benevole se vor cuita publice.

Mama salvată! Așa scrie un fiu recunoscător domnului Albert Müller din Budapesta V. Vadászutca 42/V., inventatorului crucei electro-magnetice nr. 86,967 R. B. Serisorea sună astfel: Stimate dle Müller! Nu mă pot reținé de a nu-ți exprima cordiala mea mulțămîtă, căci dacă există pe lume un mijloc cu efect, atunci acela este numai al dvostre. Mama a suferit de stomac de 15 ani și a fost cercată de reumatism într-asa măsură, că nu mai nutriam nici o speranță de a o pute reținé în viață. Ea sēmăna cu scheletul unui om, nu putea să-și miște nici un membru al corpului și trebuia tratată ca un copil mic. Mi-am luat însă refugiu la distinsul aparat al dtale, la crucea dublă electro-magnetică nr. 86,967 R. B. și

spre deplina noastră bucurie, mama, după-ce a purtat aparatul 4 săptămîni, a putut părăsi patul, și acum mulțămîtă lui Dzeu, se află bine și sănătôsă. Nu pot în deajuns pune la inima fie-căruia, care suferă de astfel de bôle, să se adreseze dtale și să folosescă binecuvîntatul dvostre aparat. Primește, dle Müller, încă odată cordia a noastră mulțămîtă. Bunul Dzeu să te țină și să-ți rîsplătescă bogat invenția Dtale. Cu stimă, George Parth în Baracka.

Cărți și reviste.

„Despre articol și declinațiune”, instructivă conferință ținută de dl Dr. Atanasie Marienescu în ședința de la 14 Martie v. 1903 a *Academiei române*, a apărut și în broșură separată, ca estras din „*Analele Academiei române*” seria II. tom XXV (memoriile secțiunii literare). Conferința aceasta pôte fi de bun folos pentru toți cari se interesează de limba română și voesc să o vorbiască și scrie conform firii și regulilor ei — gramatice.

„Iubiți și pe dușmanii vostri”, poveste de Francisc Hoffman, localisată de Silvestru Danilescu. Prețul 40 fileri. Editura librăriei Ciurcu în Brașov.

„Candela”, revistă bisericească-literară, redactată în Cernăuți de profesorul Dr. E. Voiutski și consilierul consistorial Alexandru Manastyrski, a apărut pe luna Maiu (fascicolul 5, anul de existință XXII) cu următorul cuprins: „Dogma soteriologică, după doctrina bisericii ortodoxe”, de prof. Dr. Stefan Saghin (continuare din fascicollii anteriori); Cartea Iov, tradusă și explicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescu; 25 pagini text rusesc, apoi cronice, comunicări de interes bisericesc-pastoral și o scurtă recenziune făcută de Dr. Vasile Tarnavski asupra conferențelor lui Delitsch „Babel und Bibel”.

„Candela” apare în Cernăuți (Bucovina) în fascicoli lunari și costă 8 corône pe an. Biroul red. și administrațiunii e în residența arhiepiscopescă.

FELIURIMI

Limbajul evantaliului. Mîntea ageră de femea a inventat multe semne de înțelegere, pe sêma acelor, de cari în ascuns vrea să fie înțelîsă. Astfel e și jocul cu evantaliul, usuat mai ales în Spania. O damă din Spania, bine introdusă în secretele sexului din care face parte, a explicat unui scriitor înțelesul limbajului evantaliului după cum urmază: Dacă evantaliul atîrnă fuchis, la brațul drept, înseamnă: „Caut mire!” Dacă atîrnă la brațul stîng, înseamnă: „Sunt logodită, nu mai este nimic de sperat!” Evantaliul apropiat de buze înseamnă: „Am îndoești; mi-se pare că ești infidel!” Aranjarea bucelor pîrului cu evantaliul înseamnă: „Mă gîndesc la tine!” A-și face vînt cu evantaliul înseamnă: „Imi ești indiferent, poți merge, nu aștepta nimica!” Evantaliul culcat pe inimă înseamnă: „Sufer și mă topest de dor!” A numera spișele evantaliului înseamnă: „Cînd putem vorbi neconturbați?” A lovi în palmă cu evantaliul înseamnă: „Nu știu încă dacă te iubesc!” A închide repede evantaliul e atîta cât: „Mă tem că mă tradezi!” A privi lung și galeș la tabloul de pe evantaliu înseamnă: „Imi place nespun de mult!” Ear' dacă scapi evantaliul din mînă e atîta cât: „Ia-mă, căci sunt a ta pentru totdeauna”. De sine înțeles, că damele din Spania au ajuns la o desteritate admirabilă în facerea mișcărilor cu evantaliul. Pecat că n'au ajuns la aceeași desteritate și în ale — bucătăriei.

Posta redacțiunei.

Galati. Raportul despre care ne scrii nu l'am primit.

Lugoj. Suntem, cum vești, prea îmbulziți cu material urgent. Li vom găsi noi însă ocaziunea potrivită pentru a o publica.

Sighisora. E pusă la rînd pentru a fi publicată.

Concurs

Prin acesta se publică concurs pentru ocuparea posturilor vacante de **parochi** în două parochii din tractul Hațegului cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român” și anume:

1. Ocolușul-mic, — 2. Vâlcele-rele. Emolumentele sunt cele fasonate în cota B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții calificați se și trimită cere-riile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial.

În conțelegere cu comitetele parohiale. Oficiul protopresbiterial gr. or. al Hațegului.

Hațeg, în 1 Maiu 1903.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Povești

pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale

de
Dr. Petru Șpan.

Se poate procura cu prețul de 1 coronă de la

Librăria Tipografiei archidieceșane.

„TIPOGRAFIA” societate pe acții, Sibiu.

Convocare.

La adunarea generală a societății „Tipografia” convocată pe 20 l. c. în Sibiu, nefind acționarii prezenți și acțiuni reprezentate în număr recerut de statute, prin acesta pe baza §. 15 din statute se convoca o nouă adunare generală în Sibiu pe 5 Iunie n. 1903 la 9 ore a. m. în localul institutului cu observarea, că la această adunare acționarii prezenți, fără considerare la numărul acțiunilor ori persoanelor prezente, vor decide valid asupra următoarelor obiecte, designate pentru prima adunare:

Obiectele:

1. Raportul direcțiunii.
2. Bilanțul pe timpul de gestiune 1 Ianuarie—31 Decembre 1902.
3. Raportul comitetului de supraveghiere.
4. Propunerea direcțiunii pentru lichidarea societății.
5. Eventuale alte propuneri.

Sibiu, în 20 Maiu 1903.

[68] 1—1

Direcțiunea.

In prețma esamenelor!

In prețma esamenelor!

Serisori de esamen

(propise)

pentru scrierea română, germană și dictando tipărite în Tipografia archidieceșană, în coloare vândă, pe hârtie forte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1-30 cor. și porto postal.

Comandele din afară se eșecută imediat.

Librăria tipografiei archidieceșane

La Librăria Tipografiei Archidieceșane se află de vânzare:

Poesii Postume, de M. Eminescu
Prețul: C. 1—
Ziariul unui Pierde-Vară, de George Coșbuc „ 2—
Isus Christos cu cuvintele santei scripturi, de Dr. Petru Barbu „ 2-50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.
Cuvinte adevărate, de N. Iorga C. 2-50
plus 20 fil. porto postal.

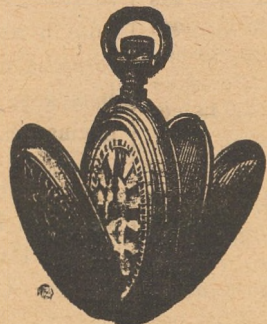
Amvonul bisericeii gr. ort. române. — Predici pentru toate Duminecile, sărbătorile și praznicele de preste an. De Ioan Nicorescu, preot-profesor seminarial în Arad. — În două tomuri. — Cu binecuvântare arhierescă. — Tomul I. Predici pentru toate Duminecile de preste an. Prețul: 3 cor. plus 30 fileri porto.

Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român și român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Prețul unei părți singurice este 20 fil.; toate trei părțile broșate la oală costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidieceșană.

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu prețul cel mai eștin, numai cu fl. 2-95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețioșe, juvaericele etc.

Important
pentru
fie-care om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Roskopf Patent”, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
- 1 păreche nasturi pentru manchete aurii marca „Garanție”.
- 1 garnitură nasturi (botoni) aurii pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
- 2 inele de aur cu pără elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acetea 14 prețioșe și admirabile obiecte dimpreună cu orologiu remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: **Brüder Hurvitz**, casă de esport, **Krakau Stradom 17** (Oesterr.)

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpărătorul să fie cu ceva prescurtat. — Cataloge bogat ilustrate cu tot felul de juvaericele, se trimit gratis și franco. [61] 4—10

Agenți se caută.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1903.

Budapesta — Predeal										Budapesta — Arad — Teiuș									
Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.			Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.			Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—	2.10		pl. Viena	sos.	1.50	6.32	6.32	1.50	10.00	10.00	12.30	8.50	pl. Viena	sos.	3.25	7.20	6.32	6.32
9.—	6.50	5.45	9.15	Budapesta (gara centrală).		7.10	9.35	6.44	7.50	8.10	6.50	10.00	2.15	Budapesta (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
11.56	9.07	9.27	11.19	Szolnok		8.37	7.12	8.46	6.32	11.09	8.58	1.30	4.22	Szolnok	pl.	2.49	11.19	4.13	7.32
2.14	10.43	11.53	12.55	P. Ladány	pl.	12.54	5.27	1.12	3.56	3.32	11.51	6.05	7.11	sos. Arad	sos.	9.35	8.18	11.20	4.21
3.49	11.56	1.48	2.11	Oradea-mare	sos.	11.04	4.15	11.36	2.38	4.07	12.11	6.35	7.18	pl. Arad	sos.	9.05	8.08	10.50	4.06
4.10	12.11	2.06	2.18	Mező Telegd		10.40	4.09	11.15	2.32	4.19	—	6.46		Glogovaț		8.55	10.38	—	—
4.50	12.52	3.04	2.51	Rév		10.05	3.45	10.41	2.03	4.41	—	7.06		Györök		8.34	10.14	—	—
5.33	1.40	3.50	3.26	Bratca		9.31	3.24	10.10	1.37	4.53	—	7.16		Pauliș		8.14	10.00	—	—
5.56	2.06	4.14		Ciucia		9.10		9.53		5.06	12.49	7.34	7.55	Maria-Radna		7.54	7.30	9.45	3.27
6.42	2.50	5.02	4.16	Huiedin		8.37	2.46	9.23	12.55	5.34	—	7.54		Conop		7.22	9.15	—	—
7.23	3.30	5.49	4.52	Nadășul-ung.	pl.	7.58	2.13	8.47	12.23	5.49	1.16	8.08	8.21	Bérsava		7.05	7.00	8.57	2.57
8.23	4.27	6.56				6.42		7.35		6.36	1.46	8.47	8.51	Soborșin		6.27	6.34	8.15	2.31
8.37	4.42	7.12	5.55	Cluș	pl.	6.17	12.59	7.13	11.10	7.10	2.05	9.12	9.03	Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
8.54	4.52	8.30	6.11	Apahida	sos.	5.41	12.23	6.45	10.50	7.39	—	9.34		Gurasada		5.23	7.16	—	—
9.11	5.18	8.59	6.27	Ghiriș	pl.	5.22	12.01	6.27	10.34	7.50	2.27	9.42	9.30	Ilia		5.18	5.45	7.06	1.39
10.21	6.26	10.41	7.27	Cucerdea	sos.	3.58	10.46	5.18	9.30	8.15	10.03			Branicica		4.49	6.43	—	—
10.47	6.52	11.16	7.50	Ujóra		3.14	10.08	4.43	9.00	8.41	2.54	10.27	9.57	Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
10.58	6.57	11.31	7.52	Vințul-de-sus		3.02	9.58	4.33	8.55	8.56	3.06	10.41	10.08	Simeria (Piski)		4.12	5.03	6.05	1.00
11.05	7.04	11.40	7.56	Aiud	pl.	2.56	9.52	4.27	8.50	9.45	3.32	11.24	10.40	Orăștia		3.33	4.36	5.19	12.33
11.13	7.11	11.50		Teiuș	sos.	2.49	9.45	4.20		10.03	—	11.44		Șibot		3.13	4.55	—	—
11.34	7.38	12.20	8.16			2.27	9.22	3.59	8.29	10.30	4.—	12.04	11.08	Vințul de jos		2.58	4.09	4.34	12.05
11.52	7.53	12.46	8.32	Crăciunel	pl.	2.05	9.—	3.38	8.12	10.49	4.26	21.24	11.20	Alba Iulia		2.38	3.57	4.17	11.44
12.24		1.30	8.37	Blaș (ungh. Tërnavai)	sos.	1.29		3.02	8.00	11.25		12.58	11.42	Teiuș	pl.	2.00	3.33	3.43	
12.53		2.05		Blaș		12.57		2.36											
1.07		2.16	9.05	Micăsasa	pl.	12.43		2.21	7.35										
1.14		2.24		Copșa-mică	sos.	12.56		2.16											
1.45		3.02	9.31	Mediaș	pl.	12.02		1.44	7.08										
2.01		3.20	9.43	Elisabetopol	sos.	11.41		1.25	6.56										
2.15		3.32	9.47	Sighișora	pl.	11.09		1.06	6.50										
2.33		3.49	10.01	Hașfalău	sos.	10.53		12.51	6.37										
3.04		4.18	10.25	Homorod		10.24		12.23	6.16										
3.40		4.52	10.53	Agostonfalva		9.48		11.49	5.49										
3.47		5.04	11.—	Apășa	pl.	9.02		11.42	5.42										
4.03		5.35	11.14	Feldioara	sos.	8.43		11.27	5.28										
4.08		7.03	12.26	Brașov	pl.	7.30		10.18	4.23										
6.03		7.43	12.58	Timiș	sos.	6.49		9.59	3.50										
6.34		8.13	1.16	Predeal		6.27		9.17	3.35										
7.10		8.48	1.35	București	pl.	5.56		8.49	3.15										
7.50		9.27	2.09			5.20		8.13	2.45										
11.40		2.19						5.00	2.18										
12.38		3.01						4.05	1.42										
1.11		3.81						3.32	1.12										
8.10		9.40						8.40	8.05										

Vințul-de-jos—Sibiu.

Tren micst	tr. d. p.		tr. d. p.	Tren micst
—	2.00	7.30	4.10	pl. Vințul-de-jos
—	2.24	7.57	4.31	Sebeșul-sășesc
—	2.47	8.20	4.49	Călnic
—	3.11	8.44	5.08	Cunța
—	3.21	8.54	5.17	Mercurea-Sărătura
—	3.40	9.12	5.31	Mercurea
—	3.54	9.26	5.42	Apoldul-mic
—	4.30	10.05	6.11	Apoldul-mare
—	4.58	10.33	6.33	Galeș
—	5.27	11.07	6.56	Săliște
—	5.40	11.20	7.06	Săcel
—	5.50	11.30	7.15	Cacova
—	6.01	11.45	7.24	Orlat
—	6.18	12.03	7.35	Cristian
—	6.44	12.29	7.56	Turnișor
—	6.55	12.40	8.05	Sibiu

Arad—Timișora

tren de pers.	tren mixt.		tren de pers.	tren mixt.
—	6.15	11.56	5.00	pl. Arad
—	7.00	12.42	6.14	Vinga
—	7.21	1.05	6.52	Mercuzfalva
—	7.49	1.35	7.39	Timișora

Notă. Orele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerele încadrate în linii negre însemnă orele de noapte.